

[Erling Olsen.]

noget for at sætte gang i beskæftigelsen, og sideløbende hermed forhøjedes arbejdsløshedsunderstøttelserne, ventetiden for en arbejders optagelse i en arbejdsløshedskasse blev sat ned, og det samme gjorde optagelsesalderen.

Da finansloven var vedtaget, måtte det derfor stå klart for enhver, at den socialdemokratiske regering var ikke alene kommet for at redde landet igennem en vanskelig overenskomstsituation, den var også kommet for at føre socialdemokratisk politik, og det var i vidt omfang lykkedes.

Der var alligevel to store problemer tilbage. Det ene var kasseunderskuddet, som pumpede alt for mange penge ud i omsætningen, og det andet var behovet for en virkelig langsigtet økonomisk politik. Også disse problemer klarede regeringen.

Pengeforsyningen blev bragt under kontrol ved at optage nogle korte statslån på tilsammen 6 mia kr. og ved en aftale mellem Nationalbanken og de private pengeinstitutter, som medførte, at der deponeredes godt 3 mia kr. i Nationalbanken. Der blev således opsuget omkring 9 mia kr. ud af de ca. 13 mia kr., som via statsfinanserne i finansåret 1975-76 pumpedes ud i omsætningen.

Både her i salen og på møder ude i landet stilles vi ofte over for det spørgsmål: ja men hvorfor pumper I så mange penge ud, at I bliver nødt til at suge en meget stor del af dem op igen? Var det så ikke rimeligere at pumpe lidt færre penge ud? Ja, det lyder umiddelbart meget besnærende, det kan bare ikke lade sig gøre, hvis vi skal nogenlunde helskinede igennem den økonomiske krise.

En økonomisk krise er som en epidemi; hvis man ikke får den isoleret, breder den sig. Det, det gælder om, er at isolere krisen, så man undgår følgevirkninger. Tvinges de arbejdsløse til at købe færre varer, ja, så kommer der jo igen ny arbejdsløshed, og så ruller snebolden. Det er en af grundene til, at vi må have forholdsvis store arbejdsløshedsunderstøttelser, og det er en af de mange grunde til, at en krisesituation giver store underskud på de offentlige budgetter. Skal man nedbringe et sådant underskud, så må man enten opkræve højere skatter eller gennemføre besparelser af betydeligt omfang.

Højere skatter, det er ikke ligefrem sagen på et tidspunkt, hvor købekraften svigter. I en sådan situation kan det heller ikke være hensigtsmæssigt at beskære pensioner, understøttelser og andre kontante ydelser fra det offentlige. Lige så forkert ville det være med fyringer, som blot kastede flere ud i arbejdsløshed, og beskæring af den offentlige service, der både kunne skabe forstyrrelser hos leverandørerne til det offentlige og hos personer og virksomheder, som har brug for denne service. Tænk, hvis vi på de offentlige budgetter for 1975 skulle have sparet de 9 mia kr., som vi i stedet suger op gennem statslån og deponeringsaftaler; sikke en uro det havde givet, sikke en arbejdsløshed. Vi var i sandhed kommet fra asken i ilden, og det havde taget mange år at få sådanne skader udbedret.

Et andet argument, der ofte fremføres mod kombinationen af pengeudpumpning og pengeopsugning, går på de byrder, som vi gennem statslåne vælter over på fremtiden. Der tænkes både på renter og afdrag. Nu er spørgsmålet om det berettigede eller forkastelige, det hensigtsmæssige eller uhenigtsmæssige i at optage indenlandske statslån noget af det mest indviklede. Det er så indviklet, at selv ambitiøse økonomer ligesom giver op over for dette med at få hold på argumentationen. Men når dette er sagt, så må jeg dog sige, at man sjældent får noget gratis, og renter og afdrag, som skal erlægges i gode tider, det er en meget beskeden pris for at komme igennem dårlige tider.

Dertil kommer, at vi normalt må oparbejde kasseoverskud i gode tider. Det har vi været vant til igennem en lang række år, og derfor kan man sige, at vi nu i dårlige tider må have lov til at bruge af det kasseoverskud, vi har lagt op i de gode år. Man kan også sige, at tilbagebetaling af renter og afdrag i de kommende år næppe bliver det store problem, da man alligevel skal have nogle kasseoverskud på drifts-, anlægs- og udlånsbudgettet, når vi kommer ind i de gode tider.

Tilbage bliver, at hensynet til produktion og beskæftigelse, hensynet til at hindre krisen i at brede sig, ganske enkelt kræver, at vi kører med de store underskud. Det ville være uforvarsligt at gøre andet.

Efter disse betragtninger om pengeforsyningen skal jeg vende mig til det andet pro-